

PM Rotel I (Dnr KS 2025/1559)

Inriktning för stadens påverkans- och bevakningsarbete gentemot EU:s institutioner år 2026

Initiativärende

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Inriktning för stadens påverkans- och bevakningsarbete gentemot EU:s institutioner år 2026, godkänns i enlighet med promemorian.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Stadens verksamhet och utveckling avgörs i stor utsträckning av beslut som fattas på EU-nivå. Ett aktivt påverkans- och bevakningsarbete bidrar till att EU:s lagstiftning är bättre anpassad efter lokala förutsättningar baserade på Stockholms stads erfarenheter, samt att stadens verksamheter är förberedda på de förändringar som är en följd av ändringar i EU:s regelverk. Inriktningen för stadens påverkans- och bevakningsarbete gentemot EU:s institutioner uppdateras årligen i syfte att spegla de förändringar som sker i EU:s lagstiftning och strategiska inriktning.

Inriktningen för 2026 bygger vidare på inriktningen för 2025 (dnr KS 2025/170). Stadsledningskontoret föreslår att under år 2026 prioritera i enlighet med ärendet och samordna stadens strategiska EU-policyarbete i enlighet med stadens EU-policy (dnr KS 2021/216).

Inriktning för stadens påverkans- och bevakningsarbete gentemot EU:s institutioner år 2026 lägger fram följande prioriteringsområden: konkurrenskraft, klimat och miljö, energi, transport och mobilitet, digitalisering, välfärd, finansiering samt beredskap och civilt försvar. Ärendet tydliggör stadens övergripande prioriterade områden för påverkansarbete gentemot EU:s institutioner för år 2026.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Många beslut som fattas på EU-nivå påverkar staden och dess verksamheter. Staden arbetar aktivt för att påverka utformningen av EU-lagar och tillvarata stockholmarnas intressen i EU.

Inriktningen för stadens påverkans- och bevakningsarbete gentemot EU:s institutioner uppdateras därmed årligen i syfte att spegla de förändringar som sker i EU:s lagstiftning och strategiska inriktning.

Under 2026 kommer följande områden att prioriteras: konkurrenskraft, klimat och miljö, energi, transport och mobilitet, digitalisering, välfärd och finansiering.

Inriktningen för 2026 är i huvudsak den samma för 2025. Genom denna inriktning skapar vi goda förutsättningar för ett arbete som kännetecknas av tydliga prioriteringar, goda rutiner och arbetssätt samt väl avvägda aktiviteter i verksamhetsplaneringen.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 28 januari 2026

Karin Wanngård

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade i mars 2025 om en inriktning för stadens påverkans- och bevakningsarbete gentemot EU:s institutioner år 2025 (dnr KS 2025/170) vilket satte ramarna för stadens inriktning för innevarande EU-mandatperiod (2024–2029). Inriktningen för 2026 bygger vidare på inriktningen för 2025.

Stadens verksamhet och utveckling avgörs i stor utsträckning av beslut som fattas på EU-nivå. Ett aktivt påverkans- och bevakningsarbete bidrar till att EU:s lagstiftning är bättre anpassad efter lokala förutsättningar baserade på Stockholms stads erfarenheter, samt att stadens verksamheter är förberedda på de förändringar som är en följd av ändringar i EU:s regelverk. Inriktningen för stadens påverkans- och bevakningsarbete gentemot EU:s institutioner uppdateras därmed årligen i syfte att spegla de förändringar som sker i EU:s lagstiftning och strategiska inriktning.

Ärendet tydliggör stadens övergripande prioriterade områden för påverkansarbete gentemot EU:s institutioner för år 2026.

A) Konkurrenskraft

EU-kommissionen har för mandatperioden 2024–2029 ett starkt fokus på att utveckla unionens konkurrenskraft och har konkretiserat den strategiska inriktningen för arbetet genom initiativen EU:s rena industrigiv och EU:s konkurrenskraftskompass. EU-kommissionen driver även en förenklingsagenda i syfte att göra det enklare att genomföra EU:s regler i praktiken samt få EU:s politik och lagstiftning att fungera mer effektivt för att stärka EU:s konkurrenskraft. EU-kommissionen vill undanröja administrativa bördor och skapa förbättringar för både individer och företag. Kommissionen vill även förenkla och göra det lättare för näringslivet och andra aktörer att ta del av EU:s finansieringsinstrument för att öka EU:s gemensamma konkurrenskraft och möta utmaningar från andra globala aktörer såsom USA och Kina.

B) Klimat och miljö

Under 2026 går EU-kommissionen vidare med förslagen för en ny förordning för cirkulär ekonomi, nya initiativ för produkters hållbarhetskrav samt regelverk för klimatanpassning. Kommissionen har även aviserat ett förenklingspaket med bredare fokus på EU:s miljölagstiftning och en översyn av förordningen om vattenåteranvändning.

C) Energi

EU-kommissionen har aviserat en strategi för energifrågor relaterade till bostäder och energifattigdom samt en strategi för uppvärmning och kylning. Därtill väntas ett energipaket med efterföljande ändringar i förnybartdirektivet och energieffektivitetsdirektivet samt EU-initiativ för koldioxiduppfångning- och användning (CCS och CCU).

D) Transport och mobilitet

Under 2026 har det aviserats att kommissionen ämnar lägga fram ett fordonspaket. Detta paket innefattar lagstiftande åtgärder för en grön företagsflotta, en revision av koldioxidstandarder för person- och skåpbilar samt ett förenklingspaket för fordon. Kommissionens kommer under 2026 även hantera transport- och mobilitetsfrågor av mer tvärsektoriell karaktär. Dessa innefattar EU:s handlingsplan för elektrifiering, avvecklingen av subventioner för fossila bränslen och revideringen av EU-fonden Connecting Europe Facility (CEF).

Kommissionen kommer även fortsatt hantera redan presenterade frågor såsom implementeringen av Sustainable Urban Mobility Plans (SUMP), EU:s cykeldeklaration, den pågående revideringen av EU:s förbud mot förbränningsmotorer till 2035 och EU:s klimatmål till 2040.

E) Digitalisering

Prioriterade områden för kommissionen år 2026 som även identifierats vara av hög relevans för staden är förenklingspaketet om EU:s digitala regelverk, förordningen om moln- och AI-utveckling samt uppdaterade regler för geospatial miljödata och allmänhetens tillgång till miljöinformation.

F) Valfärd

EU-kommissionen lade i december 2025 fram en plan för bostäder till överkomlig kostnad. Kommissionen har även aviserat att man inom ramen för den så kallade unionen för färdigheter ska ta fram en akt för kvalitetsarbete, ett särskilt paket för utbildning och ett lagstiftningspaket för rättvis arbetskraftsrörlighet.

Vidare kommer kommissionen under 2026 presentera ett förenklingspaket för medborgare och flera nya strategier såsom en mot korruption, en för jämställdhet 2026–2030, en stärkning av strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning fram till 2030 och en handlingsplan mot mobbning online.

G) Finansiering

Sammanhållningspolitiken är EU:s viktigaste investeringsverktyg för att skapa tillväxt, sysselsättning, minska regionala och lokala skillnader samt för att öka jämlikheten mellan EU:s medlemsstater. Därtill möjliggör EU:s forsknings- och innovationsprogram samverkan mellan europeiska aktörer och syftar till att stärka den inverkan som europeisk forskning och innovation har när det gäller att utveckla, stödja och genomföra EU:s politik.

Både sammanhållningspolitikens och forsknings- och innovationsprogrammets fortsatta utveckling är starkt kopplade till EU:s nästa långtidsbudget för åren 2028–2034.

Under år 2025 presenterade kommissionen sitt förslag till ny långtidsbudget och förslaget kommer fram till 2028 att förhandlas. Kommissionens förslag innebär stora förändringar av den nuvarande strukturen för EU:s långtidsbudget. I huvuddrag innefattar de stora förändringarna att man istället för nuvarande programstruktur ska

inrätta nationella och regionala partnerskapsplaner (NRRP) samt en europeisk konkurrenskraftsfond.

Kommissionen kommer i början av 2026 presentera sitt förslag om en revidering av EU:s direktiv för offentlig upphandling där avsikten är att förenkla och göra det lättare för små- och medelstora företag att involveras.

EU-kommissionen presenterade i december 2025 en agenda för städer som ska se över städers roll i EU-samarbetet. Agendan kommer påverka på hur EU stöttar städer dels i form och dels i utformningen av EU:s fonder- och program och det tekniska stöd EU erbjuder lokala myndigheter och samt hur städer involveras i framtagandet av nya lagstiftningspaket.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 december 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Då stadens verksamhet och utveckling i stor utsträckning avgörs av beslut som fattas på EU-nivå är ett aktivt påverkans- och bevakningsarbete som bidrar till att EU:s lagstiftning är bättre anpassad efter lokala förutsättningar och baserade på Stockholms stads erfarenheter av stor vikt. Att beslut fattas så nära medborgarna som möjligt och att därmed erfarenheter från lokal nivå tas i beaktande slogs fast i artikel 5.3 i Maastrichtfördraget, fördraget om Europeiska unionen, och regleras ytterligare genom Lissabonfördraget. Det är däremot tydligt att principen ofta behöver lyftas och det faktum att en mycket stor del av EU:s lagstiftning implementeras på lokal nivå gör att stadens erfarenheter är en viktig input under processen. Genom ett aktivt bevaknings- och påverkansarbete blir också stadens verksamheter bättre förberedda på de förändringar som är en följd av ändringar i EU:s regelverk.

Stadsledningskontoret anser att de prioriterade områdena särskilt behöver beakta;

A) Konkurrenskraft

Förenklingsagendans idé är i grunden god men EU-kommissionens ensidiga fokus på industrins behov kan oavsiktligt flytta den administrativa komplexiteten och arbetsbelastningen över på offentliga sektorns organisationer. Staden behöver således intensifiera sitt arbete för att påvisa för EU:s institutioner om en riktning som säkerhetsställer att det kommunala perspektivet tar plats i den förenklingsagenda som spänner över en lång rad områden. Det är av vikt att säkerställa stadens möjligheter att ta del av nya EU-medel samt påvisa storstadens unika förutsättningar och utmaningar till följd av kommande förenklningar.

B) Klimat och miljö

Samtliga förslag har relevans utifrån stadens prioriterade politikområden för ett en rättvis och hållbar omställning. EU-förslag inom området väntas påverka flera

verksamhetsområden inom hela kommunkoncernen, som exempelvis stadens arbete med klimatanpassning, rapportering av miljödata och avfallshantering.

C) Energi

EU:s strategi för energifrågor relaterade till bostäder och energifattigdom, strategin för uppvärmning och kylning, energipaketet med efterföljande ändringar i förnybartdirektivet och energieffektivitetsdirektivet påverkar flera aspekter av stadens arbete med energieffektiva byggnader och Stockholms energisystem. Därtill gör stadens deläggande i Stockholm Exergi och bolagets satsning på bio-CCS att utveckling inom detta område är av relevans att följa.

D) Transport och mobilitet

Samtliga förslag inom området är relevanta utifrån stadens prioriterade politikområden för en rättvis och hållbar omställning. Förslagen kan få direkt betydelse för stadens arbete med att, i samverkan med näringslivet, ställa om transportsektorn. De kan även bidra till ökade möjligheter att ta del av infrastrukturinvesteringar för mobilitetsprojekt samt innebära ny lagstiftning inom områden som påverkar hur staden kan arbeta med exempelvis cykel och andra mobilitetslösningar.

E) Digitalisering

Samtliga förslag har relevans utifrån stadens mål om att erbjuda trygga, säkra och tillgängliga digitala verktyg för en effektiv välfärd. Förslagen om miljödata och moln- och AI-utveckling bevakas främst utifrån dess reglering av datadelning mellan den offentliga och privata sektorn. Därtill väntas förenklingspaketet påverka för staden relevanta verksamhetsområden som exempelvis rapporteringsskyldigheter avseende cybersäkerhetsincidenter.

F) Välfärd

Stadsledningskontoret anser att samtliga förslag har relevans utifrån stadens mål om en öppen och demokratisk stad för alla stockholmare samt ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.

Många av kommissionens aviserade initiativ är inte lagstiftande men strategier och handlingsplaner på EU nivå har en indirekt påverkan på europeisk och nationell lagstiftning och formar även inriktningen på den finansiering som EU erbjuder via sina fonder och program. Stadsledningskontoret anser därför att frågorna behöver bevakas.

G) Finansiering

Genom EU:s fonder och program kan staden genomföra viktiga utvecklingsprojekt med extern finansiering. EU-kommissionens föreslagna förändringar kan på många sätt förändra på vilket sätt staden kan ta del av dessa medel. Revideringen av direktiven för offentlig upphandling har en stor bäring på stadens inköps- och

upphandlingsarbete. Vidare har agendan för städer en direkt anknytning till städernas särskilda roll i EU-samarbetet. Stadsledningskontoret anser därför att ett bevaknings- och påverkansarbete för dessa frågor är av särskilt vikt under 2026.

Kommunstyrelsen fattade beslut år 2024 om Stockholms stads inriktning för EU:s fleråriga budgetram perioden 2028-2034 (KS 2024/311) samt Stockholms stads inriktning för insatser inför EU:s ramprogram för forskning och innovation 2028-2034 (KS 2024/468). Kommunstyrelsen fattade i augusti 2025 även beslut om Stockholms stads remissvar för EU:s ramprogram för forskning och innovation (KS 2025/1028) samt kommer senast i januari 2026 fatta beslut om remissvar på EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028-2034 (KS 2025/1228). Bevaknings- och påverkansarbetet för 2026 och framåt ska följa riktlinjerna i dessa tjänsteutlåtanden.

Stadsledningskontoret föreslår att Kommunstyrelsen antar Stadsledningskontorets förslag till Inriktning för stadens påverkans och bevakningsarbete gentemot EU:s institutioner år 2026, i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.